

STATUTUL JURUDIC AL FAMILIEI ÎN LEGISLAȚIA EUROPEANĂ

BEJAN Andreea-Marina
Studentă la Facultatea Științe Politice și Relații Internaționale,
Specialitatea Relații Internaționale,
Universitatea de Studii Europene din Moldova

Coordonator
SLUTU Nicolae
doctor în drept, lector universitar

REZUMAT

În acest articol autorii examinează caracteristicile dreptului familiei din trei țări: România, Franța și Marea Britanie. În România, dreptul familiei reflectă influențe conservatoare, evidențiind definirea căsătoriei ca uniune între un bărbat și o femeie și acordând atenție protecției copilului și victimelor violenței domestice. Franța se bazează pe Codul Civil Napoleonian, permițând căsătoria între persoane de același sex și recunoscând concubinajul și pactul civil de solidaritate. În Marea Britanie, dreptul familiei se fundamentează pe common law, oferind căsătorii civile și religioase, și permițând divorțul în diverse circumstanțe. Aceste exemple ilustrează diversele abordări ale statelor europene în privința statutului juridic al familiei, subliniind aspecte legate de căsătorie, divorț și protecția copilului.

Cuvinte cheie: căsătorie, divorț, protecție copilului, influență conservatoare, Codul Civil Napoleonian, common law.

LEGAL STATUS OF THE FAMILY IN EUROPEAN LEGISLATION

BEJAN Andreea-Marina
Student at the Faculty of Political Science and International Relations,
Specialization: International Relations,
European Studies University of Moldova

SLUTU Nicolae
doctor of law, university lecturer, University of European Studies from Moldova

SUMMARY

The article examines the characteristics of family law in three countries: Romania, France, and the United Kingdom. In Romania, family law reflects conservative influences, highlighting the definition of marriage as a union between a man and a

woman and paying attention to child protection and victims of domestic violence. France is based on the Napoleonic Civil Code, allowing marriage between same-sex individuals and recognizing cohabitation and civil solidarity pacts. In the United Kingdom, family law is based on common law, offering civil and religious marriages, and allowing divorce in various circumstances. These examples illustrate the various approaches of European states regarding the legal status of the family, emphasizing aspects related to marriage, divorce, and child protection.

Keywords: marriage, divorce, child protection, conservative influence, Napoleonic Civil Code, common law.

Izvoarele dreptului familiei și caracteristica dreptului familiei din alte state

Izvoarele dreptului familiei din Republica Moldova includ legislația națională (Codul Civil, Codul Familiei) și convențiile internaționale la care statul a aderat (Convenția ONU privind drepturile copilului, Convenția Europeană a Drepturilor Omului). Acestea asigură protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale familiilor, inclusiv drepturile copiilor și ale părinților. **Dreptul familiei în alte state precum România, Marea Britanie și Franța** are caracteristici distincte. Dreptul familiei din România este caracterizat de o apropiere de dreptul continental, cu un sistem de reglementare detaliat și precis, în timp ce în Marea Britanie predomină dreptul comun, bazat pe deciziile judecătorești și precedentele, iar în Franța există o puternică influență a Codului Civil Napoleonian, cu un accent deosebit pe principiile egalității și libertății individuale.

Vom analiza caracteristicile dreptului familiei din trei state: România, Franța și Marea Britanie

România

Una dintre principalele caracteristici ale **dreptului familiei din România** este caracterul său conservator. România este o țară cu o puternică influență religioasă și tradițională, iar aceste valori sunt reflectate și în legislația privind familia. De exemplu **căsătoria** este definită în Constituția României ca fiind o uniune liber consimțită între un bărbat și o femeie, iar adoptarea de copii de către cupluri de același sex nu este recunoscută o altă caracteristică importantă este **protecția interesului superior al copilului**.

În ceea ce privește **divorțul**, codul familiei din România conform art. art.37-38 al Codului familiei promovează în principal divorțul pe calea judecătorească. De asemenea, dreptul familiei din România acordă o atenție deosebită **protecției victimelor violenței domestice**. Există o legislație specifică care protejează victimele acestui tip de violență și care prevede măsuri de protecție și sancțiuni împotriva agresorilor.

Franța

Dreptul familiei din Franța se bazează pe **Codul Civil**, cunoscut și sub numele de Codul Napoleonian (promulgat în 1804). În Franța **căsătoria** este reglementată de Codul Civil și este considerat ca fiind un contract civil și căsătoria poate fi încheiată între un bărbat și o femeie, sau între persoane de același sex începând cu anul 2013. Dreptul familiei în Franța prevede că **divorțul** poate fi obținut prin instanță și este reglementat de Codul Civil. În Franța **concubinajul** este recunoscut și are unele drepturi și obligații, dar nu are aceeași recunoaștere legală ca și căsătoria. Drepturile și obligațiile concubinilor pot fi stabilite prin contract sau prin acorduri individuale. În Franța, **despărțirea de corp** permite soților să trăiască separat, dar fără a divorța deplin. Aceasta oferă un răgaz soților să se gândească la viitorul lor înainte de a decide să divorțeze sau să încerce reconcilierea. În Franța, persoanele de același sex sau de sex opus pot încheia un pact civil de solidaritate, care constituie un parteneriat civil înregistrat.

Marea Britanie

Unul dintre aspectele importante ale dreptului familiei în Marea Britanie este faptul că este bazat pe **principiul common law**. În ceea ce privește **căsătoria**, dreptul familiei în Marea Britanie prevede căsătoriile civile și religioase. Căsătoriile civile sunt recunoscute de stat și sunt reglementate de Marriage Act 1949. Acestea sunt disponibile pentru cuplurile de sex diferit și de același sex. Căsătoriile religioase, deși nu au autoritate legală, pot fi și ele recunoscute în anumite circumstanțe. Marea Britanie permite obținerea **divorțului** sau separării legale în anumite circumstanțe. Procedura de divorț implică obținerea unei hotărâri judecătorești și poate fi finalizată în aproximativ 6 luni. Pentru a obține un divorț trebuie să existe motive valide, cum ar fi adulterul, comportamentul nerezonabil sau separarea de cel puțin 2 ani (dacă ambii soți sunt de acord) sau separarea de cel puțin 5 ani (dacă unul dintre soți nu este de acord). Procedura de divorț este reglementată de Divorce, Dissolution and Separation Act 2020. Dreptul familiei în Marea Britanie recunoaște, de asemenea, **importanța drepturilor copilului**. Legea din Marea Britanie acordă o importanță deosebită protecției și bunăstării copiilor, împotriva abuzului, neglijării și exploatarei. În cazurile în care există suspiciuni sau situații de pericol, autoritățile de protecție a copilului pot interveni pentru a asigura siguranța și bunăstarea copiilor.

Dreptul familiei în România, Franța și Marea Britanie manifestă variații semnificative, reflectând diversitatea culturală și istorică a fiecărei țări. În România, influențe din dreptul roman și ortodox se regăsesc în reglementările privind căsătoria și autoritatea părintească. Franța, cu sistemul său juridic civil, acordă o atenție deosebită principiilor de libertate și egalitate, în timp ce Marea Britanie, bazată pe dreptul comun, se remarcă prin flexibilitatea și adaptabilitatea sa la evoluțiile sociale contemporane. Aceste caracteristici reflectă abordări distincte, iar diferențele între

sistemele juridice evidențiază complexitatea și diversitatea normelor care guvernează relațiile familiale în Europa.

Aspectul de dreptul familiei în UE.

Prin urmare, dreptul familiei abordează de exemplu căsătoria, divorțul, adopția copiilor, diverse chestiuni referitoare la răspunderea părintească (încredințarea copiilor, dreptul de vizită,...). Aceste norme variază de la un stat la altul, întrucât acestea sunt strâns legate de istoria, cultura și evoluția socială ale fiecărui stat. Uniunea Europeană are drept obiectiv stabilirea normelor comune în materie de dreptul familiei astfel încât cetățenii europeni să nu fie împiedicați să își exercite drepturile pentru că locuiesc în țări diferite ale Uniunii Europene sau pentru că s-au deplasat dintr-o țară în alta în cursul vieții lor. Cu toate acestea, statele membre trebuie să fie de acord toate cu privire la adoptarea acestor norme.

Căsătoria civilă este un statut juridic recunoscut în toate țările UE.

Normele care li se aplică parteneriatelor, cum ar fi uniunile civile și parteneriatele înregistrate, sau uniunilor de facto sunt diferite de normele aplicabile căsătoriei.

Aspectele naționale legate de căsătorie diferă de la o țară UE la alta, mai ales în ceea ce privește:

1. Drepturile și obligațiile cuplurilor căsătorite: de exemplu, cele referitoare la proprietate sau la numele de căsătorie
2. Relațiile dintre căsătoria religioasă și cea civilă: unele țări din UE recunosc căsătoria religioasă ca fiind echivalentă cu cea civilă, altele nu.
3. Posibilitatea căsătoriei între persoane de același sex, este recunoscută în cadrul UE în: Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Irlanda, Luxemburg, Malta, Portugalia, Spania, Suedia și Grecia.

Dreptul familiei reunește normele juridice care reglementează raporturile personale și cele patrimoniale izvorâte din căsătorie, rudenie, adopție, precum și din alte relații asimilate de lege, sub unele aspecte, relațiilor de familie. Ca ramură de drept, apartenența sa la dreptul privat este incontestabilă. Unele particularități ale dreptului familiei sunt evidențiate prin aplicarea criteriilor subsidiare de diviziune, precum calitatea subiectelor, caracterul normelor juridice, natura sancțiunilor. Astfel, subiectele raporturilor de dreptul familiei au o anumită calitate izvorâtă din raporturile de familie sau din raporturi asimilate acestora, ceea ce numai cu referire la drepturile personale nepatrimoniale, de altfel precumpănitoare în dreptul familiei - reduce nivelul de abstractizare a conținutului unor drepturi subiective, precum dreptul la nume.

Din punct de vedere al caracterului normelor aparținând dreptului familiei, este de semnalat ponderea normelor imperative în defavoarea celor dispozitive, predominante în dreptul civil. Relațiile de familie nu sunt de interes exclusiv privat, astfel că, de regulă, opțiunea unei anumite conduite nu este lăsată la aprecierea

părților. În fine, având ca reper specificul sancțiunilor aplicabile în cazul abaterii subiectului de la conduita prescrisă, caracteristica definitivă a sancțiunii civile este natura sa restitativă, reparatorie, în scopul declarat al restabilirii situației anterioare fiindcă, potrivit dispoziției cu valoare de principiu înscrisă în art. 998 Cod.civ., „orice faptă a omului care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara". Dată fiind natura relațiilor de familie, majoritatea textelor din Codul familiei conțin doar o reglementare generică, fără detalieri privind conținutul concret al drepturilor și obligațiilor stabilite, astfel că măsurile punitive sunt, de regulă, indirecte. Membrii familiei sunt datori să-și acorde unul altuia sprijin moral (art. 2 Cod. fam.), dar asistența morală nu poate fi obținută printr-o intervenție coercitivă nemijlocită, în cazul soților alternativa fiind desfacerea căsătoriei și, implicit, stingerea ex nunc a drepturilor și obligațiilor reciproce dintre aceștia. Obiectul de reglementare al normelor dreptului familiei îl constituie raporturile de familie, adică: raporturile de căsătorie; - raporturile de rudenie firească; - raporturile de rudenie adoptivă; - raporturile asimilate, sub unele aspecte, relațiilor de familie; efectele juridice recunoscute de legiuitor relațiilor incluse în categoria celor de familie.

Astfel, în România izvorul organic al dreptului familiei este Codul familiei, dispozițiile sale fiind întregite, în special, de cele cuprinse în Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și la persoanele juridice, Decretul nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei, Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, Legea nr. 272/2004 privind promovarea și protecția drepturilor copilului, Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției și, fără îndoială, de prevederile Codului civil și ale Codului de procedură-civilă.

Concluzie

Dreptul familiei în România, Franța și Marea Britanie manifestă variații semnificative, reflectând diversitatea culturală și istorică a fiecărei țări. În România, influențe din dreptul roman și ortodox se regăsesc în reglementările privind căsătoria și autoritatea părintească. Franța, cu sistemul său juridic civil, acordă o atenție deosebită principiilor de libertate și egalitate, în timp ce Marea Britanie, bazată pe dreptul comun, se remarcă prin flexibilitatea și adaptabilitatea sa la evoluțiile sociale contemporane. Aceste caracteristici reflectă abordări distincte, iar diferențele între sistemele juridice evidențiază complexitatea și diversitatea normelor care guvernează relațiile familiale în Europa.

Dreptul familiei reunește normele juridice care reglementează raporturile personale și cele patrimoniale izvorâte din căsătorie, rudenie, adopție, precum și din alte relații asimilate de lege, sub unele aspecte, relațiilor de familie. Ca ramură de drept, apartenența sa la dreptul privat este incontestabilă. Unele particularități ale dreptului familiei sunt evidențiate prin aplicarea criteriilor subsidiare de diviziune, precum calitatea subiectelor, caracterul normelor juridice, natura sancțiunilor. Astfel, subiectele raporturilor de dreptul familiei au o anumită calitate izvorâtă din

raporturile de familie sau din raporturi asimilate acestora, ceea ce numai cu referire la drepturile personale nepatrimoniale, de altfel precumpănitoare în dreptul familiei - reduce nivelul de abstractizare a conținutului unor drepturi subiective, precum dreptul la nume.

Referențe bibliografice

1. Noțiuni introductive. Drept MD (wordpress.com);
2. Considerații generale privind dreptul familiei – izvoarele dreptului familiei (qdidactic.com);
3. Noțiunea, obiectul și principiile generale ale dreptului familiei (qdidactic.com);
4. Dreptul familiei: noțiuni introductive, caracterizarea generală a relațiilor de familie, principiile generale ale dreptului familiei: Drept Civil (stuicum.com);
5. Familia. Căsătoria și viața personală (scrigroup.com)
6. Codul Familiei a României din 1953, republicat și actualizat până la data de 31 august 2008 (<https://legislatie.just.ro/>)